

KOKOUS 20.9.2018 klo 13-16

Klo 13 Kokouksen avaus

Klo 13 Ajankohtaista sotesta, makusta ja Lapesta

Kahvitauko

Klo 14 Maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuuspalveluiden maakunnallinen toimenpide- ja juurruttamissuunnitelma

Klo 15 Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen minimikriteerit maahanmuuttaja-/monikulttuurisuusnäkökulmasta

Klo 16 Päätös

Ajankohtaista soteesta, makusta ja Lapesta

MAAKUNTA- JA SOTE-UUDISTUKSEN AIKATAULUSUUNNITELMA

27.9.2018

MAAKUNTA- JA SOTE-UUDISTUS
LANDSKAPS- OCH VÅRDREFORMEN

AJANKOHTAISTA: SOTE- ja MAKU-valmistelu

● SOTE

- Luonnos käsiteltävänä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa; lausunto syyskuun loppuun mennessä (→ luonnos perustuslakivaliokuntaan)
 - Määrittää pitkälti uudistuksen etenemisen

● MAAKUNTA-UUDISTUS JA SIIHEN KYTKEYTYVÄT MUUT UUDISTUKSET

- Uusi kotoutumislaki
- Maakunnalliset kotoutumispalvelut

LAPE 1.1.2019 alkaen

- Perhekeskustoimintamallin valtakunnallinen juurruttaminen
- Yhdyspintatyö, uuden toimintakulttuurin ja palvelukokonaisuuksien kehittämistyön juurruttaminen
- Lape-työtä jatkavat
 - Muutosagentti ja kunta-agentti
 - Maakunnan Lape-ryhmä
 - Kuntien Lape-ryhmät
 - Avainhenkilöverkostot
 - Lape-organisaatiot (Lape-Akatemia, THL)
 - (Sote-maku-valmistelu)

LAPEn kehittämistyö ei valu hukkaan, kävi sote-uudistuksessa kuinka tahansa!

AJANKOHTAISTA - LAPE

● Valtakunnallisen kehittäminen

● Pirkanmaa

- Kehittämiskokonaisuuksien yhteensovittaminen
 - Esim. sähköinen perhekeskus (dia), yhteiset minimikriteerit (kohtaamispaikkatoiminta, vanhemmuuden tuki)
 - Yhteiset koulutukset, kehittämispäivät ym.
- Peke-valmennukset
- Päätösseminaari
- Loppuraportti
- Asiakkuuspolku perhepalveluissa (dia)

● Maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuuspalveluiden kokonaisuus

- Piloteissa:
 - Perheiden kotoutumissuunnitelma (Nokia, Hervanta), kotivanhempien kotoutumisen tukeminen
 - Jututtamo –vertaisohjaajakoulutus (yhteistyössä MLL Hämeen piiri)
 - Koulutusiltapäivä Kangasalla 27.9.
- Työkalupakin viimeistely
- ”Saattajatoiminnan” suunnittelu vastaanottokeskuksiin?
- Maakunnallisten kotoutumispalveluiden suunnittelu (sote-maku – valmistelu)

(toissa mukana sähköiset palvelut)

ESIM.

- Perhekeskus tarjoaa varhaista tukea, hoitoa ja kuntoutusta
 - > sähköisten palveluiden kautta palveluihin pääsy helppoa ja nopeaa
- Perhekeskus auttaa sovinnolliseen eroon ja vanhemmuuden jatkumiseen
 - > otetaan käyttöön sähköiset palvelut ja tiedotetaan niistä esim. apua.eroon.fi -sivuston kautta
- Perhekeskus ehkäisee lähisuhdeväkivaltaa
 - > madalletaan perheiden kynnystä hakea apua kaikkina vuorokauden aikoina
- Perhekeskuksessa ymmärretään ja otetaan huomioon lasten ja perheiden moninaisuus ja monikulttuurisuus
 - > esim. erikieliset ohjeet ja neuvontamateriaalit, viestintä eri kielillä (sähköinen viestintä, www-sivut),
- Perhekeskuksessa tuetaan vanhemmuudessa ja parisuhteessa
 - > varmistetaan laadukkaat digitaaliset palvelut ja niiden saatavuus tarvittaessa 24/7

Perhekeskustoimintamalli:

**Asiakkuuspolkuja ja
toimijoiden määritelmiä**

Lapsen tai nuoren asiakkuuspolku lapsi- ja perhepalveluissa (LUONNOS)

Asiakaskohtaamisia peruspalveluissa

Lakisääteiset palvelut
Muut perheiden
hyvinvointia edistävät
palvelut ja toiminnot

Lapsen/nuoren/ perheen tilanteen puheeksiotto ja arviointi

Lapsi/vanhempi tai
lähityöntekijä ottaa
tilanteen puheeksi

Tuki arkeen ja/tai palvelu

Perhe koordinoi itse
palveluita, lähityöntekijä
tukena tarvittaessa

Konsultointi

Lähityöntekijä konsultoi
tarvittaessa
avainhenkilöitä tai muita
perhekeskuksen tai
erityistason työntekijöitä

Verkoston kokoaminen yhteistyöhön

Perheen kanssa sovitut
toimijat perheen
lähipiiristä ja
lapsiperheiden/aikuisten
palveluista

Esikoulu- ja
kouluikäisellä tarvittaessa
yksilökohtaisen
opiskeluhuollon
monialainen
asiantuntijaryhmä

Yhteinen suunnitelma ja sen toteutus yhdessä verkostona, omatyöntekijän määrittely

Omatyöntekijänä
perhekeskus- tai
erityistason
palveluiden
työntekijä

Erityistason palvelu käytössä tarvittavan ajan:
vammaispalvelut, erikoissairaanhoido, lastensuojelu

Tarvittaessa erityistason konsultointi tai mukaantulo prosessin missä vaiheessa tahansa.

Toimijoiden rooleja perhekeskuspalveluissa

- **Perhekeskuksen asiakas** = perhekeskusverkoston palveluita käyttävä lapsi tai nuori ja hänen perheensä (ikärajat määritellään palvelukohtaisesti).
- **Lähityöntekijä** = lapsen/nuoren/vanhemman/perheen arjessa mukana oleva peruspalveluiden työntekijä. Asiakas voi itse määritellä lähityöntekijänsä ja asiakkaalla voi olla useitakin lähityöntekijöitä.
- **Omatyöntekijä** = lapselle asiakkuusprosessissa nimetty perhekeskusverkoston tai erityispalveluiden työntekijä, joka vastaa lapsen ja perheen asiakkuusprosessien kokonaisuudesta ja verkostoyhteistyön koordinoinnista.
- **Avainhenkilö** = tietyn alan substanssiosaaja, joka muun asiakastyön ohella toimii toisten ammattilaisten tukena asiakastilanteissa. Työmuotoina konsultointi, työpari- ja verkostotyö, koulutus jne. Avainhenkilöt muodostavat alueellisia, maakunnallisia ja substanssikohtaisia avainhenkilöverkostoja.

**Maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuuspalveluiden
maakunnallinen toimenpide- ja
juurruttamissuunnitelma**

JUURRUTTAMIS- JA SILTAAMISSUUNNITELMAN KESKEISET ELEMENTIT - Maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuus

Tieto ja osaaminen juurtumisen perustana

Materiaali

- Sähköinen työkalupakki
- Pippurin loppuraportti, Perhekeskuskäsikirja(?), tuotannon käsikirja
- Perheen kotoutumissuunnitelma –malli? (lomake & verkostotyöskentely)

Koulutukset

- Moku-/mamu-perheet asiakastyössä -peruskoulutuksen malli

Muu

- Moku-avainhenkilöverkosto (neuvola, vaka, koulu, perhetyö)
- Etätulkkaukspalvelu
- Maahanmuuttajaperheiden traumapsykiatrian hoito/konsultaatio?
- Malli kotovanhempien ”orientaatiokokonaisuudesta”?
- Alkuvaiheen/ omakielinen neuvonta

Valtakunnalliset juurtumista tukevat toimenpiteet

???

Rakenteet, joissa tai joiden kautta juurtuminen tapahtuu

- LAPE-kehittämistyöryhmät
- Maakunnan ja kuntien LAPE-ryhmät (jatkuvat)
- Moku-avainhenkilöverkosto perhekeskusalueilla
- Sote- ja maku-valmistelu
- ELY-keskus/ moku-sos.työn verkosto
- Muut verkostot?
- Lape-akatemit?

Vastuut, jotka on sovittu juurtumisen tueksi

Kotona Suomessa –hanke (v. 2020 loppuun asti):

- Moku-perheet –koulutusten järjestäminen
- Työkalupakin päivittäminen ja ylläpito

Kuntien LAPE-ryhmät:

- Kuntien kotouttamisohjelmat
- Alkukartoitukset, kotoutumissuunnitelmat
- Koulutukset

Maakunnan LAPE-ryhmä: Avainhenkilöverkosto

Sote-maku-valmistelu: Kotoutumispalvelut maakunnassa

*Mitä pitäisi vielä ehdottomasti lisätä/
mihin pitäisi kiinnittää huomiota?*

● **Materiaalit**

- Sähköinen työkalupakki
- Perheen kotoutumissuunnitelma/ kotoutumisen tukemisen verkostotyöskentelymalli lomakkeineen
- Muihin kehittämiskokonaisuuksiin sisältyvät monikulttuurisuus-osiot
- Pippurin loppuraportti, Perhekeskuskäsikirja(?), tuotannon käsikirja

● **Koulutukset**

- Monikulttuuriset ja maahanmuuttajataustaiset perheet asiakastyössä - peruskoulutuksen malli (jatkuu Kotona Suomessa –hankkeen toteuttamana)

● **Muu**

- Monikulttuurisuustyön avainhenkilöverkosto (neuvola, vaka, koulu, perhetyö)
- Etätulkkauspalvelun ja muiden sähköisten palveluiden käyttöönotto
- Maahanmuuttajaperheiden traumapsykiatrian konsultaatiomalli?
- Malli kotivanhempien ”orientaatiokokonaisuudesta”?
- *Minimikriteerit perhekeskuksen kotoutumistoiminnoille?*
- *Muut suositukset (esim. neuvola, varhaiskasvatus, koulu..)*

Mitä pitäisi vielä ehdottomasti lisätä/ mihin pitäisi kiinnittää huomiota?

- **LAPE-kehittämistyöryhmät** (31.12.2018 asti)
- **Maakunnan LAPE-ryhmä**
 - Alueelliset avainhenkilöverkostot (kokoaminen ja koordinointi)
- **Kuntien LAPE-ryhmät**
 - Kotoutumispalveluiden (alkukartoitukset, kotoutumissuunnitelma, alkuvaiheen neuvonta ja ohjaus) järjestäminen alueella
 - Ammattilaisten osaamisen varmistaminen (työkalupakin jalkauttaminen, koulutukset)
 - Monikulttuurisuusnäkökulman huomioiminen ja integroiminen kaikilla osa-alueilla
- **Monikulttuurisen työn avainhenkilöverkosto**
 - Perhekeskusalueiden ammattilaisten konsultaatio, tuki ja koulutus
- **Sote- ja maku-valmistelu**
 - Maakunnallisten kotoutumispalvelujen mallintaminen ja organisointi
- **ELY-keskuksen maahanmuuttotyö ja sen verkostot**
 - Kuntien ja eri toimijoiden informaatio-ohjaus, verkostotyö (mm. kuntien maahanmuuttajatyön koordinaattori)
- **Kotona Suomessa –hanke (v. 2020 loppuun)**
 - Koulutusten järjestäminen
 - Työkalupakin päivittäminen ja ylläpito
- **Järjestöt ja seurakunnat**
- **Koulut (esim. TAMK)**
 - Materiaalien hyödyntäminen opetuksessa

Mitä pitäisi vielä ehdottomasti lisätä/ mihin pitäisi kiinnittää huomiota?

Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen minimikriteerit

Maahanmuuttaja- /monikulttuurisuusnäkökulma

Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen
perusta:

*kohtaa, uskalla kysyä, kuuntele
kiireettä, syyllistämättä, taustoista
riippumatta.*

- Pirkanmaan vanhemmuuden ja
parisuhteen tuen työryhmä -

*"...lapsen tulisi persoonallisuutensa
täysipainoisen ja sopusointuisen
kehityksen vuoksi kasvaa
perheessä onnellisuuden,
rakkauden ja ymmärtämyksen
ilmapiirissä."*

- YK:n lapsen oikeuksien
yleissopimus, otettu käyttöön
Suomessa vuonna 1991 -

Mitä vähintään tulee tapahtua kaikissa lapsi- ja perhepalveluissa (perustasolla), jotta vanhemmuus ja parisuhde tulevat tuetuiksi?

Toteutuessaan minimikriteerit kattavat peruspalvelut, erityispalvelut soveltuvin osin, järjestöjen ja seurakuntien kumppanuuteen perustuvat palvelut ja toiminnot sekä ostopalvelut.

Minimikriteerit muotoillaan maakunnallisen perhekeskustoiminnan vanhemmuuspuheen peruselementeiksi – yhteisen kielen perustaksi.

TEHTÄVÄT (luonnos minimikriteereiksi seuraavalla slidella)

- 1) Millaisin edellytyksin (*resurssit, menetelmät ja keinot*) kriteeri voi toteutua?
- 2) Mitä ovat kriteereiden toteutuessa näkyvät – mitattavissa/osoitettavissa olevat - *tulokset ja vaikutukset*?

Luonnos 25.5.2018

- Täsmentyy työskentelyssä syksyllä 2018

Huomaa hyvä vanhemmassa

MINIMIKRITEERIT VANHEMMUUDEN JA PARISUHTEEN TUKEMISEKSI PIRKANMAALLA

- 1) Kiireetön kohtaaminen
- 2) Huomaa hyvä vanhemmassa – itsetunnon ja oman toimijuuden vahvistaminen
- 3) Rohkeus ottaa vanhemmuutta ja parisuhdetta tukevat asiat puheeksi, kuulla ja kuunnella – myös lasta
- 4) Sikiö/lapsi vanhemman mieleen – tukea jo ennen syntymää
- 5) Vuorovaikutuksen vahvistaminen
- 6) Tietoa tarjolle

Maahanmuuttajapalveluiden työryhmän kommentit 20.9.2018

Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen minimikriteerit

- Kriteeri nro 1: Huomioitava tulkkaukseen kuuluva aikaresurssi; varattava väh. 1,5-kertainen aika. Keskinäisen luottamuksen syntyminen vaatii maahanmuuttajaperheiden kohdalla yleensä tavallista enemmän aikaa. Etätulkkaukspalvelun hyödyntäminen mm. arjen ”pikaisissa” kohtaamisissa (esim. päivähoito): Keskinäisen ymmärryksen varmistaminen → Perheiden hyvinvointi, työhyvinvointi, kustannusten säästö (esim. päiväkodissa tullut naarmu → ”on hoidettu pk:ssa, ei tarvitse viedä lääkäriin” –viesti saadaan vanhemmille perille). Myös kriteeri nro 6.
- Kriteeri nro 2 & 3: Edellyttävät kulttuurisensitiivisyyttä; ole kiinnostunut erilaisista tavoista toteuttaa vanhemmuutta, kaikkien ei tarvitse toimia saman muotin mukaan. Arvosta muita kulttuureita, mutta kysy rohkeasti, jos aihetta on. Kulttuuristen tapojen arvioinnin mittapuuna Suomen lainsäädäntö; toteutuuko lapsen etu? Arvioi, kuinka parhaiten saat kaikkien perheenjäsenten näkökulmat todella kuulluksi (esim. mies ja vaimo erikseen vai yhdessä)? Tulkin läsnäolo saattaa vaikuttaa myös siihen, mitä asioita tuodaan esiin.
- Kriteeri nro 3: *Seksuaalisuus* ja *sukupuolisuus* tärkeää nostaa teemoina esiin. Voisi olla jopa oma kokonaisuutensa? Pitää sisällään sekä lapsen että vanhempien seksuaalisuuden ja sen muutokset sekä erilaiset sukupuolisuuden kokemukset ja niiden vaikutus yksilöiden ja perheiden elämään. Myös ympärileikkaus; kaikkien perhepalveluissa työskentelevien on tiedostettava riskit maahanmuuttajaperheiden kohdalla ja otettava asia tarvittaessa puheeksi. Kaikilla ammattilaisilla oltava rohkeutta ja tietoa ottaa asiat puheeksi. Työntekijöiden saatavilla oltava tietoa (esim. intra/internet, konsultaatiomahd. nimetty) → liittyy myös kriteeriin nro 6. Erit. monikulttuuriset ja maahanmuuttajataustaiset perheet: Onko molemmilla puolisoilla resursseja (taloudelliset, sos., tiedolliset) toimia tasavertaisesti yk:ssa/ ajaa omia ja lapsen etuja? Kuinka voisi tukea? → Vinkkejä työntekijälle työkalupakista (sis. myös konsultaatiotahoja)
- Kriteeri nro 5: Maahanmuuttajaperheissä perhedynamiikka voi kärsiä eritahtisesta kotoutumisesta; lapset kotoutuvat usein vanhempia nopeammin koulussa ja päiväkodissa. Tue vanhempien roolia kasvattajina! Älä-puheesta (”lapsia ei saa kurittaa”) keino-puheeseen (”voisit tehdä näin”). Liittyy kiinteästi kohtaan 6: Tarjoa vanhemmille tietoa/ ohjaa tiedon lähteille koskien Suomen palvelujärjestelmää, yhteiskuntaa, toimintatapoja. Tue kaksikielisyyttä (työkalupakissa linkkivinkkejä).
- Kriteeri nro 6/7: Omakielinen neuvonta, ohjaus ja tiedon tarjonta tärkeää! Hyödynnettäviä materiaaleja ja sähköisiä palveluita löytyy mm. LAPE Pirkanmaan maahanmuuttajapalveluiden työkalupakista (linkki). Huomioi tiedon hankkimista ja ymmärtämistä koskevat toimintakyvyn rajoitteet (esim. vieraskielisyys, luku-/kirjoitustaidottomuus).

TULOSSA mm.

- 26.9. Johtamisen seminaari, Sampola
- Syys-marraskuu: Alueelliset perhekeskusvalmennukset
- 8.-9.10. Valtakunnalliset LAPE-päivät, Tampere
- 7.-8.11. LAPE Pirkanmaan loppuseminaari, Tampere-talo
- 26.-27.11. LAPE konferenssi, Helsinki
- 13.12. Monitoimijaisen arvioinnin seminaari, Tampere (Metso)

Seuraa ajankohtaisia tapahtumia LAPE Pirkanmaan sivustolta!